

KOMSA GABRIELLA (1975) Budapest

KOMSA GABRIELLA

A Kányádi-mitológia legfontosabb állatmotívumainak konnotatív szerepe a gyermekversekben

Kányádi költészete számos értékjelképet foglal magában, amelyek vissza-visszatérő elemként megjelennek mind a felnőtt-, mind a gyermekversekben. A költő értékvilágát kifejező motívumok gazdag tárháza lelhető fel műveiben. Gyakran szereplő motívumaiból a teljesség igénye nélkül említek meg néhányat: nap, hold, csillag; évszakok, szél, a növény- és állatvilág több képviselője (fa, fűzfa; szarvas, ló, béka, farkas, rigó, róka), tarisznya, bot, furulya. A felsoroltak között akad néhány szakrális szimbólum is, amelyekben az értékjelképek jelentésekben, utalásokban feldúsulnak, és az egész életművet átszövő komplex metaforákká, sorsszimbólumokká válnak.

Különösen fontos szakrális szimbólum az állatok közül a ló, a szarvas és a rigó is. A ló köztudottan a költő személyes mitológiájának totemállata, a szarvas a nemzeti mitológia része, illetve keresztény jelkép, a (fekete)rigó pedig a népi hagyományt a költő személyes értékvilágával összekapcsoló szimbólum.

A LÓ-MOTÍVUM MEGJELENÉSE A GYERMEKVERSEKBE

Kányádi költői magánmitológiájában az egyik legfontosabb szimbólumot a ló képviseli. A költő maga is sokszor megemlíti, hogy honfoglaló őseink is lóval és kutyával indultak a világba,¹ a fennmaradt mondák szerint pedig őseink szent, áldozati állatként tisztelték (fehér ló áldozása, *Fehér ló mondája*, *Fehérlófia* című mese) a lovat. Mítoszba illően születésekor egy csikót és egy kutyát kap útravalóul, és a ló társa lesz, együtt nő fel vele, míg tizennyolc éves korában el nem pusztul. Gyermekkori hű társa így válik visszatérő motívummá, sorsszimbólummá verseiben és gyermekeknek írt elbeszéléseiben. A ló-motívumot megjelenítő költemények mindegyike kötődik a gyermekkori fehér kanca által képviselt értékekhez. A ló általában a szépség, a tisztaság, a szabadság és a szolidaritás szimbólumaként bukkan fel verseiben, és felidézi a gyermekkori idillt. Létfilozófiai, sorsösszegző költeményeiben (*Fától fáig; Sörény és koponya*) a személyes és közösségi identitás, illetve az önként vállalt áldozat szimbólumaként értelmezhető. Egyre mélyebb, sokrétűbb jelentéssréteggel bővül, de a gyermekkori élményekből (leggyakrabban a lovat a sötétben kereső kislány jelképrendszeréből) indul ki, vagy arra utal vissza mindegyik költemény.

A gyermek befogadókra számító versei közül a *Jó két ló szolgálja*, a *Hogyha lovam volna*, a *Faragott versike* és a *Hessegető* jeleníti meg a *Fától fáig* mitizálódott motívumát és a gyermekkori alapélményekkel való összefüggésrendszert.

A *Jó két ló szolgálja* gyermekkori „igazságos hű társainak” állít emléket. A vers kezdetén leplezetlen őszinteséggel részletezi, hogy gyermekként miért érezte úgy, hogy ő a lovak szolgálja. „Nem mehettek addig / én az iskolába, / míg a két jó lovat / meg nem abrakoltam, / s szénával a jászlat / jól meg nem pakoltam.”² A lovak ellátása az ő feladata volt, hiszen ő volt a gazdájuk, és ez a szerep sok lemondással járt, néha a tanulás hátrányára vált. „Jaj csak el ne késsem / ma az iskolából” – aggodalmaskodott a kis gazda, aki szidta őket, hogy ne egyenek lassan, sőt, egyszer egyiküket dühében még meg is harapta.

A vers második felében az emlékező hangvétele megszelídül. Elismeri, hogy később bocsánatot kért a megbántott lótól. Elérzékenyülve vallja be, hogy jó barátai, igazságos, hű társai voltak, akiknek „Nem kellett az ostor, / elég volt a jó szó”. Mindig tudták, mire van kis gazdájuknak szüksége. Ha olvasni akart: „hajóként ringattak / hasig érő fűbe”. Egyre hősiesebb és természetfölöttibb tetteiket sorolja a lírai én, miközben alakjuk egyre mitikusabbá válik. Gazdájuk „rajta!” felszólítására a mesebeli tálto paripa képességével rendelkező lovak „Repültek, mint a nyíl, / át a túlsó part-ra”. A „túlsó part” nemcsak az elérni kívánt úti célt jelöli, hanem az elmúlás utáni állapotot, ahol

most már „Csillag-zabot esznek, / hold szalmáján hálnak”. Halhatatlanságukra utal e két sor. A költő, aki nemcsak szolgáljuk, hanem gazdájuk is volt, így fejezi ki pótolhatatlan hiányukat: „csengős táncot már csak / álmaimban járnak”.

Az önéletrajzi emléket megjelenítő versben a két ló heroikus alakja a szabadság, az önzetlen szeretet és a közösségi identitás értékjelképévé válik. Sorsa, értékrendje alakulásában fontos szerepet betöltő hű társai szakrális szimbólummá emelkednek.

Az elvesztett, elsíratott lovai emlékének tisztelete ott rejlik a *Hogyha lovam volna* című vidámabb, pozitívabb hangvételű költeményben is. Itt már egyértelműen mitizálódott, táltos paripaként jelenik meg a feltételes módban megfogalmazott cselekvéssor hőse. A lírai én a „Hogyha lovam volna” feltételes jelentéstartalmú mellékmonddal indít, majd felsorolja, hogy mennyi mindent megtenne a lóért, becézgetné, vigyázna rá. „...zabbal abrakolnám, / kocsiba, szekérbe / soha be nem fognám”. Cserébe a hűséges, megbízható ló „egy jó szóra / még a tengeren is / egyből átugorna”. A közösségi identitás szimbólumaként jelenik meg a ló a versben, az egymásért cselekvés jelképéül. A vágyott idill megvalósulását csak a feltétel teljesülése tudná létrehozni: ha lova volna, illetve a ló által képviselt értékek adottak lennének.

A vers végén a magánmitológia ló-motívuma szintézist alkot a nemzeti mitológia táltos paripájának jelképével: a gazdája kedvéért a tengeren is átugrani képes népmesei táltos azonossá válik a lírai én gyermekkori társaival. A *Jó két ló szolgája* szereplői „repültek, mint a nyíl”, itt: „még a tengeren is / egyből átugorna”. Az egykor gazdájukért természetfeletti erő kifejtésére is képes lovak mítosza egybeolvad a néphagyományban őrzött táltos ló mítoszával.

Az archaikus varázsszövegek, ősi ráolvasások hangulatát idéző *Hessegetőben* megjelenített, pompásan felszerszámozott lóban is a népmesék táltos paripájára ismerhetünk, akinek alakja összefonódik gyermekkori hűséges társáéval. A gonosz erők, a sötétség és a bánat ellen vívott harcban nem hagyja magára a lírai ént. Hatalmas mitikus erő sugárzik az aranypatkós, ezüstszablás paripából, akinek talán már a jelenléte is elég ahhoz, hogy megsemmisüljön a gazdáját fenyegető, mélységes bánat. A szolidaritás, az erő, és a tisztesség szakrális szimbóluma a versben megjelenített ló.

A főként megzenésített változatban ismert *Faragott versike* című verses mesében szereplő, fából készített ló motívuma eltér az eddig elemzett versekben szereplőktől. Itt a ló nem az erő és a hűség szimbóluma lesz, hanem inkább az áldozaté. Önéletrajzi adatokból tudjuk, hogy a költő fehér kancáját a farkasok tépték szét, úgy pusztult el. (A *Sörény és koponya* című versének ez volt az alapélménye.) A költeményben szereplő fakatona lova fizikailag nem pusztul el, viszont elveszíti identitását, hiszen gazdája pénzért eladja. A hűtlenség áldozata lesz a falovacska.

A rímparádéjáról, ritmusosságáról méltán híres versikében a ló fából van, mint ahogy gazdája, a fakatona is. A lónak fából készültek a szerszámai is: „kengyelje, kantárja / a kádár munkája, / fából a patkója, / fakovács patkolta”.³ A népi játékok gyakran készültek fából, és a gyermekek ezekkel játszhatták mindazt, amit a népmesékből hallottak. Arra is volt/van lehetőség, hogy játék közben „átírják” az eredeti mesét. A katona a bátorság és az erő megtestesítője, a ló pedig leghűségesebb társa a harc mezején is. Ezért döbbenünk meg, amikor a második versszakban egy fölényes beszélő megszólítására: „mennyit kérsz?”, a válasza: „Százat adj lovamért, / ezeret magamért”. A katona hűtlen lesz lovához, és elveszíti becsületét is, hiszen habozás nélkül eladja hűséges társát, majd végül önmagát is.

A versbeli fakatona fából készült lovát gazdája áruló magatartása teszi áldozattá. A ló áldozat jellegét az őt bemutató sorok végén álló „fából volt faragva / a föld is alatta” kijelentés komor hangulata is fokozza.

A Kányádi-versekben megjelenő ló-motívumban széles jelentésréteg halmozódik fel. Azonban mindegyikben észrevehetően ott van a gyermekkori alapélmény, az abból kiinduló és abból táplálkozó értékrend, értékjelkép-rendszer. Természetesen változatos, többretegű jelentéssíkkal bír a ló-szimbolika, és különféle értelmezéseknek is teret ad. Az sem utolsó szempont, hogy az értelmező ismeri-e az életrajzi hátteret, a *Kenyérmadár* című prózai művét, illetve mindegyik versét, amelyek alapján körvonalazódik az egyéni kötődés alapja. Mindezekről függetlenül kijelenthetjük, hogy Kányádi összes versében a ló jelentős mértékben pozitív érték-képzetet keltő, eszményített figuraként jelenik meg. A szabadság, becsület, hűség, áldozatvállalás, közösségi identitás és még sok más erényes tulajdonság szimbólumaként van jelen. Mindazoknak az értékeknek, amelyeket a költő kezdettől fogva magáénak vall.

A SZARVAS-MOTÍVUM SZEREPE A GYERMEKVERSEKBEN

A szarvast sok kultúrában szent állatként tisztelik, eredetmondák, regék születnek róla. A magyar néphagyományban, népköltészetben is jelentős szerepet betöltő mitikus totemállat. Kézai Simon 13. századi *Gesta Hungarorum* című krónikájából fennmaradt, a hun–magyar mondanokörből kibontakozó csodaszarvas-hagyomány (amelyet sokan sokáig a magyarok eredetmondájának tekintettek) igen gazdag (népi) irodalmat és tárgyi kultúrát hozott létre. A csodaszarvas-monda mitikus állatának jelképteremtő ereje megsokszorozódott a kereszténység felvétele utáni mondákban, legendákban elterjedt csodás, vezérlő, segítő cselekedetei által.

A magyarság számára a szarvas szakrális állat, az egyik legtöbb jelentésréteggel felruházott állatunk. Az ősi hitvilágból hozott szimbolikája szerint a jó útra vezérlés, a tisztaság, a büszkeség, az üldözöttség, valamint az életerő megtestestítője. A keresztény hitvilág is számos jelképet tulajdonít a szarvasnak, csak néhányat említek: az Isten utáni tiszta vágyakozás, a megkeresztelendő lélek, keresztény hívő, maga Krisztus, aki legyőzi a kígyót, mert iszik az élet vizének forrásából stb.

A Kányádi-mitológiában hangsúlyos szerepet tölt be a szarvas-motívum, elsősorban az ősi magyar hitvilágból örökölt jelentésréteggel, az azt kibővítő, sajátos jelentéstöbblettel. A lóval ellentétben a szarvas nem a magánmitológia része, motívuma, hanem a közösségé. Olyan értékeket képvisel, amelyek a közösség sorsát érintik, a közösség csodatát, tiszteletét érdemlik ki.

A szent totemállatunk iránti tisztelet és csodatát fogalmazódik meg a *Szarvas-ítató* című nyolcsoros versben. Már a mű címéből kibonthatunk egy szimbolikus értelmezést: a szarvasítató összefüggést mutat az élet vízből ivó szarvas kígyót legyőző, jelképes életerejével. Ha iszik a szarvas, le tudja győzni a gonoszt, a veszedelmet. Szakralitását fokozza az a tény, hogy maga a szarvas – testi mivoltában – meg sem jelenik a vers első részében. Csak tudjuk, hogy „ahol jár”. A felsorolásban pedig a környezet tisztelgése fogalmazódik meg: „moccanatlan a nyír s a nyár; / még a fűszál is tiszteleg, / mikor a szarvas inni megy”. Az inni járó szarvast mindenütt moccanatlan csend kíséri. Mesebe illően megáll a patak is: „megáll akkor a patak is, / egy pillanatig áll a víz”. A szarvas maga csak az utolsó két sorban jelenik meg, de teljes valóságában most sem mutatja a költő: „ő lépked, ringatja magát” – fenséges mozgásával mintegy megmutatva méltóságjeltségét, kivételes szerepét. A bemutatott jelenség maga a csoda, a költő azonban még két kitüntetett, látomásos jelzővel bizonyítja, hogy a szarvas valóban a legcsodatáraméltóbb: „agancsa égő, ékes ág”.

A mozdulatlan csöndben erőteljesen felragyogó égő agancsnak szimbolikus szerepe van. Míg a versbeli szarvas a közösség múltjának, identitásának megtestestítője és a jövő felé mutató vezérlője, az életerő szimbóluma, az évente levett és újránövesztett agancsa az újjászületést és az örök körforgást szimbolizálja. Az égő agancs a mondabeli csodaszarvas agancsán tündöklő csillagok fényével vonható párhuzamba mint a fény jelképe. A jövő felé mutató utat világítja meg a veszélyeztetett sorsú, gyökereihez, kultúrájához ragaszkodó közösség számára.

A mitikus csodaszarvas a veszélyeztetett léthelyzet, az üldözöttség és a győzelem szimbólumaként jelenik meg a *Hallgat az erdő* című, kiemelkedő szépségű természetversében. Az előző verssel ellentétben itt már az első versszakban jelen van az élelem után kutató szarvas a hallgató erdő hatalmas, idillikus hangulatot idéző csöndjében: „Hallgat az erdő, / csöndje hatalmas, / mohát kapargat / benne a szarvas.”⁴ A második versszak utolsó négy sora felhívja a figyelmet a biztonság hiányára és az ebből adódó veszélytudatra: „Szimatol, szaglász, / cimpája reszket; / ura a két fül / minden kis nesznek.” A harmadik strófában pedig a kezdő két sor ismétlése után, ugyanabban a vers- és mondatszerkezetben az arrafelé vadászó, éhes farkas jelenik meg: „kujtorog benne, / éhes a farkas”. Az állatok térbeli közeledését jelzi a megjelenésükre utaló versszakok első két sorának azonossága. A második és negyedik versszak első sorai a két állat közötti ellentétet életmódjuk különbözőségével érzékeltetik. A „Mohát kapargat, / kérget reszelget” békés, ártalmatlan cselekvésével szemben áll a farkas jellemzésében („éhében vesz meg”) a ragadozó ösztönállat képe.

Szimatuk és hallásuk is teljesen ellentétes célt szolgál. Ismétlés jelzi, hogy mindkettejükre jellemző: „Szimatol, szaglász, / [...] / ura a két fül / minden kis nesznek.” De a farkas az éhségét csilapító áldozat felkutatására használja adottságait, a szarvas pedig a rá leselkedő veszély észrevételére, elhárítására. Ugyancsak a kettejük közti ellentétet, életmódbeli különbséget tükrözik az ötödik versszak igéi is: „...kajtat a farkas, / kérődzik csendben / s fülel a szarvas”. Az éhes ordas

kiszimatolja a lehetséges áldozat közellétét, de szökkenésével zajt kelt, az ág reccsen a kísérteties csendben, amire a szarvas megiramodik a leselkedő veszély elől. Életre-halálra szóló küzdelem kezdődik a két vad között. „Nyelvét kiöltve / lohol a farkas, / messze előtte / inal a szarvas.” E versszakban is érezhető a látványbeli különbség a két állat testmozgását illetően: a *lohol* és az *inal* rokon értelmű szavak, mégis más a jelentésárnyalatuk.

A szarvas megmenekülésében a maga mögött hagyott fákról lehulló porhó is szerepet játszik, csillogó fátyolt képezve a nyelvét kiöltve loholó farkas előtt. „Horkan a farkas, / nyüszít és prüszköl, / nem lát a hulló, / porzó ezüsttől.” Az életveszélyt jelentő farkas elveszíti a szarvas nyomát, és az erdők csodaszarvasa megmenekül.

A vers zárlatában különváltva, de párhuzamosan jelennek meg a vers szereplői. A lehorgadó, lihegő, éhen maradt farkas szájalmat ébreszthet az olvasóban. A csendes erdőben panaszosan üvöltő farkas az éhezés miatti szenvedés megtestesítője is lehetne. A csendben kérődző, békés, fülelő szarvassal párhuzamosan megjelenített üvöltő ordas mégis inkább az eredménytelen üldözés, a vérontás megghiúsulása miatt érzett kudarcot jelképezi.

A versbeli szarvas és farkas üldözött-üldöző ellentéppárra épülő küzdelmének értelmezését nem lehet figyelmen kívül hagyni. Mert ott visszhangzik ebben a küzdelemben a 20. századi romániai magyarság és a románság (vezetői) között feszülő ellentét. Nemcsak az ellentét, hanem a magyarság tragikus léhelyzete, veszélyeztetése, az anyanyelve, származása miatt elszenvedett sokféle üldöztetés is e küzdelem allegorikus olvasatához ad lehetőséget.

A mitológiai szimbolika szerint a szarvas a magyarság totemállata. Köztudott, hogy a románság a rómaiakhoz kapcsolja eredetét, és a farkas e népek hagyományaiban hasonló szerepet tölt be. A szarvas az üldözöttség, veszélyeztetettség és kiszolgáltatottság szimbóluma a nemzeti hagyományban is (*Csodaszarvas*), akárcsak a versben. Ugyanakkor a közösségi identitás megtestesítőjeként harcol az üldöző szerepében megjelenő farkas ellen. A nemzeti, kulturális értékeket mentő, menekítő szarvas a magyar közösséget, a mindezek eltiprására, megsemmisítésére törekvő farkas pedig a románság bizonyos rétegeit szimbolizálja.

Nem pusztán a népek sorsára utaló metaforikus, allegorikus olvasata létezik a szövegnek, hanem a kozmikus jó és rossz erőinek összeütközéseként is értelmezhető a versbeli küzdelem. A fényt és tisztaságot jelképező fehér (szarvas) és a sötétséget, gonoszúságot szimbolizáló fekete (farkas) egymás elleni harcaként is olvashatjuk a szöveget.

A hallgató erdő szarvasa mindenképpen a közösséget, a közösség értékeit, elszenvedett üldöztetéseit, veszélyeztetettségét, szabadságvágyát jelképezi. Jellemében ott rejlik a keresztény szimbolika szelíd, az Úr csendjére áhító szarvasa, a jóság és a tisztaság jelképe.

A (FEKETE)RIGÓ- ÉS A RIGÓFÜTTY-MOTÍVUM A KÁNYÁDI-VERSEK BEN

A közösségért cselekvés értékjelképévé emeli verseiben a (fekete)rigót is a költő. A csodálatos hangjáról ismert madár megtalálható az erdőben, a mezőn és az ember környezetében, a városban is. Nemcsak az embert és a természetet kovácsolja, fonja össze, hanem a közösséget is. Dalaival életkedvet csempész az elfásult lelkekbe. A nyelv, a zene és ezáltal a költészet közösségmegtartó erejét tolmácsolja.

A *Feketerigó* című vers a rigó hangjának, majd elhallgatásának feszültségét jeleníti meg. A madárhang-némaság, a hang-csönd ellentétére épül a vers. A „nagy a hó, halihó!” ismétléssel a nagy havat nyelvi szinten is prezentálja a költő. A „halihó!” felkiáltás figyelemkeltés is a rigó számára, remélve, hogy hallatni fogja a hangját. A hó-feketerigó szembenállással fekete-fehér ellentét valósul meg. A fehér a tél, az elmúlás, a csend, a halál évszaka a költészetben, és nem az énekítés ideje. A zenész némasága összefügg a természet elhallgatásával: „De most nekünk – nagy a hó, halihó! – / nem fuvoláz a feketerigó.”

A versben elhallgató madár az elhallgató költőt jelképezi. Bizonyos körülmények rákényszerítik átmeneti hallgatásra. Mert a feketerigó sem hallgat el végleg. Ezt jelzi, hogy elnémulása ellenére azért „Egyet-kettőt csitteget, csetteget, / kifizeti ennyivel a telet”. Ha a tél a reménytelennek tűnő, komor, nehéz léhelyzet megtestesítője, az elhallgatások ideje, a feketerigó csittegetése, csettegetése reményt adó jelzés a közösség felé arra nézve, hogy egyszer elmúlik a tél.

A rigó a közösséget szolgáló zenész, maga a költő, aki hallgatásában is üzenetet hordoz. A környezetével, népével való szolidaritás, a másokért cselekvés jelképeként értelmezhető.

A *Betemetett a nagy hó* című, népdalos hangulatot árasztó versben is az elmúlást, a szomorúságot jelképező hófehér táj ellentétéként jelenik meg a fekete-rigó feketesége. Már a „betemetett” negatív értékű igé jelzi a „nagy hó” mennyiségét és a cselekvés lehetőségének beszűkülését. Humoros és képszerűségben gazdag sorok hangsúlyozzák, hogy mennyire lett hófehér minden: „Minden, mint a nagyanyó / haja, hófehér lett. // Minden, mint a nagyapó / bajsza, hófehér lett.” Minden egyformán hófehér lett, hiszen a lehulló hó ellen nem bújhatott el a mozdulatlan, megdermedt természet, „csak a fekete-rigó / maradt feketének”. Az életerő és a meg nem alkuvó, identitását megőrző, vállaló költő jelképeként értelmezhető a versbeli fekete-rigó. Színének megőrzésével üzen a közösségnek: ő ellenáll a tél zordságának.

A *Rigók* című versben az életerő és a költészet közösségre gyakorolt, világjobbító szerepében tűnnek fel a fáról fára szálló, füttyentő rigók. A rigófütty, a zenész énekének csodatévő ereje valósul meg a versben. A tavaszi megújulás hírnökeként megjelenő első rigó füttyentett egyet a fán, majd towarepült a következő fára, ahol a párja várta. Ott is füttyentettek, majd tovaszálltak fáról fára, amíg a környék összes fáját körbe nem érte a rigófütty. Ennek hatására csoda történt: egyetlen éjszaka alatt kitavaszkodott.

A versbeli rigó-motívum a zenész, a vigasztaló énekhang és a közösséget összetartó erő mellett erőteljes életerőt, optimizmust is szimbolizál.

A *Sóhajtás* című opus a folklórból, archaikus rétegekből merít, és erőteljesen kozmikus látásmód jellemzi. Egy lélekből kiszakadó hatalmas sóhajtás a vers, amelyben a szeretet, a másokért való cselekvés óhaja fogalmazódik meg. Benne rejlik a világ megjobbításának szándéka és az önkiteljesedés igénye. Az alig nyolcsoros vers arra is rávilágít, hogy az önkiteljesedés és önüdvözítés csak a világ boldogításának és jobbá tételének árán teljesíthető. Egybefonódnak az egyéni és a közösségi igények, vágyak. A harmonikus létforma iránti igény fogalmazódik meg a versben, ami mindannyiunknak természetes igénye és elemi szükséglete. Hiszen mindenkinek szüksége lenne tiszta vízű, szomjat oltó kútra („Kútnak lenni volna jó, utas-itatónak”), árnyat és tápláló gyümölcsöt adó fára („diófának”), az utazások és felfedezések élményére („jönni-menni volna jó”), az égből alá hulló, tiszta harmat frissességére („akárcsak a harmat”).

A vágyott harmóniához, az egyéni- és a világboldogításhoz mindezek még nem elégségesek. Elengedhetetlenül fontos a természetes idillt és életerőt, vidámságot kifejező madár jelenléte, mert ahol ő van, ott madárdal is van: „...vagy a fán / füttyentő rigónak”. A madárdal külön kihangsúlyozása („Rigófüttynek volna jó, / lenni bár egy hangnak”) jelzi annak kiemelkedő fontosságát a világban való lét harmóniájában. A madárhang a magánytól, félelmelettől, gondoktól és gonosz erőktől megóvó mágikus erő, és nem más, mint a költői hang, amely nélkül hiányérzetünk támad az egyébként harmonikus világban is.

Kányádi magánmitológiájában tehát a rigó-motívum a költészetnek, a költői szabadságnak (szárnyalásnak), a költő közösséget összetartó erejének és az életigenlésnek, a pozitív életszemléletnek is szimbóluma. A rigófütty a költői hang, illetve egy mitikus erővel felruházott madárhang, amely képes elűzni a bánatot, a félelmet, a negatív gondolatokat, és életerőt önt a lelkekbe. Olyan hatalmas erő rejlik a rigófüttyben, amely a közösség minden tagjára pozitívan hat, és a közösséget is képes összetartani. Ezért lenne nagyszerű, ha a sok rigó a világ minden fájára egyszerre felröppenne, és a rigófütty körbeérné a Földet, mint Kányádi *Meddig ér a rigófütty* című meséjében. Létrejönne az a harmonikus létforma, az a nyugalmat árasztó, otthonos világ, amelyet a költő megteremtett gyermekverseiben.

JEGYZETEK

¹ Pécsi Györgyi, *Kányádi Sándor*, Kárpát-medencei Tehetséggondozó Nonprofit Kft., Budapest, 2019, 20.

² KÁNYÁDI Sándor, *Kenyérmadár*, Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1980, 7–9.

³ KÁNYÁDI Sándor, *Valaki jár a fák hegyén*. *Kányádi Sándor egyberostált versei*, Magyar Könyvklub, Budapest, 1997, 328.

⁴ KÁNYÁDI, *Kenyérmadár*, i. m., 10–11.